

تبلیغ و ترویج

دوفصلنامه علمی - تخصصی

سال دوم - شماره چهارم

بهار و تابستان ۱۴۰۳

امام حسین علیه السلام در نگاه اهل سنت

حجت الاسلام والمسلمین احمد کوفری*

اشاره

محبت اهل بیت رسول اعظم صلی الله علیه و آله جزء جدانشدنی زندگی همه مسلمانان است؛ اهل سنت هم در این باره بر اساس روایات فراوانی که در کتب حدیثی آنان وارد شده است، برای اهل بیت علیهم السلام جایگاه والایی قائل هستند. آنان بر اساس آیه قرآنی، اجر رسالت رسول اعظم را در محبت به خاندان پاک ایشان می دانند. بین اهل سنت از میان اهل بیت رسول الله صلی الله علیه و آله، امام حسین علیه السلام جایگاه ویژه ای دارد؛ محبت به ایشان به گونه ای است که افزون بر ذکر فضایل سبط النبی، به بزرگداشت مقام ایشان در ایام محرم نیز می پردازند. در نوشتار حاضر به جایگاه امام حسین علیه السلام نزد اهل سنت پرداخته شده است.

بخش اول: دلالت آیات قرآن بر امام حسین علیه السلام نزد اهل سنت

اهل سنت شأن نزول برخی از آیات قرآن را در حق اهل بیت علیهم السلام از جمله امام حسین علیه السلام می دانند که به برخی از آیات به اجمال پرداخته می شود.

۱. آیه مودت

در متون اهل سنت درباره صدق آیه مودت در شأن امام حسین علیه السلام چنین آمده است: بی تردید امام حسین علیه السلام فرزند رسول خدا صلی الله علیه و آله یکی از سروران جوانان اهل بهشت و از اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله است^۱ که در قرآن کریم محبت و دوستی شان با آیه مودت^۲ بر مسلمانان واجب شده

* مدیر گروه علمی امت و تمدن، پژوهشکده باقر العلوم علیه السلام.

۱ محمد بن حبان بن أحمد، صحیح ابن حبان بترتیب ابن بلبان، ج ۱۵، ص ۴۱۲.

۲. شوری: ۲۳.

است. وقتی آیه «... قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ» نازل شد، از رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پرسیدند خویشاوندان شما کیستند که محبت و دوستی آنان بر ما واجب شده است؟ رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: علی، فاطمه و دو فرزند او (حسن و حسین).^۱

فخر رازی یکی از عالمان برجسته اهل سنت، درباره شدت تعلق اهل بیت به پیامبر اعظم می‌گوید بی‌شک بین فاطمه، علی، حسن و حسین و بین پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تعلق شدیدی وجود داشت و واجب است آنان اولین مصداق آل محمد باشند. سپس ذیل آیه مودت می‌گوید بی‌شک پیامبر اسلام صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فاطمه و علی و حسن و حسین را دوست داشتند؛ بنابراین مثل همین محبت و دوستی با آنان بر همه امت واجب است و آیات «وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ»،^۲ «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ»^۳ و «لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ»^۴ دلیل بر این مطلب است.^۵

۲. آیه تطهیر

درباره آیه تطهیر در متون اهل سنت چنین آمده است: عایشه می‌گوید روزی پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صبح بین طلوعین جامه‌ای را که از پشم سیاه بافته شده بود بر خود انداخت. در این هنگام حسن بن علی آمد و رسول خدا او را زیر جامه کنار خود برد. لحظه‌ای بعد حسین آمد او نیز زیر جامه کنار رسول خدا رفت، پس از آن فاطمه دختر رسول خدا آمد او هم زیر جامه رفت و سپس علی آمد و با آنان در زیر جامه یک‌جا شد. در این زمان رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا»^۶ و^۷

در مستدرک حاکم و کتاب‌های دیگر اهل سنت نیز از زبان ام‌سلمه همسر دیگر پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-
۱. جلاله محمود بن عمر زمخشری، الکشاف، ج ۴، ص ۲۲۳ - ۲۲۴؛ محمد بن احمد قرطبی، الجامع لاحکام القرآن، ج ۱۶، ص ۲۱ - ۲۲.
  ۲. اعراف: ۸۵.
  ۳. آل عمران: ۳۱.
  ۴. احزاب: ۲۱.
  ۵. فخرالدین محمد بن عمر رازی، تفسیر کبیر، ج ۲۷، ص ۱۴۳.
  ۶. احزاب: ۳۳.
  ۷. مسلم بن حجاج، صحیح مسلم، ج ۴، ص ۱۸۸۳.

نقل شده است زمانی که این آیه در خانه من بر پیامبر نازل گردید، پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ علی، فاطمه، حسن و حسین را زیر کساء جمع کردند و فرمودند: «اللهم هؤلاء اهل بیتی»؛ ام سلمه می گوید عرض کردم آیا من از اهل بیت نیستم؟ فرمودند: تو اهل منی و باخیر هستی و اینان اهل بیت من هستند.^۱

فخر رازی می گوید صحت این روایت بین اهل تفسیر و حدیث متفق علیه است.^۲

بخش دوم: احادیث فضیلت امام حسین عَلَيْهِ السَّلَام در منابع اهل سنت

احادیثی از رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ از طریق اهل سنت نقل شده است که بر محبت و دوستی اهل بیت پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به ویژه امام حسین عَلَيْهِ السَّلَام دلالت دارند. یکی از این روایات که در برگزیده جملات متعددی است، با جمله «من مات علی حب آل محمد مات شهیداً» آغاز می شود و با جمله «ألا و من مات علی بغض آل محمد مات كافراً و من مات علی بغضهم لم یشم رائحه الجنة» به پایان می رسد.^۳

در کتاب های معتبر اهل سنت آمده است که رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: «قسم به آن کسی که جان محمد در دست اوست، هیچ کس با ما اهل بیت دشمنی نمی کند مگر اینکه خدا او را وارد جهنم کند».^۴

در ادامه به احادیثی از منابع اهل سنت در فضیلت امام حسین عَلَيْهِ السَّلَام اشاره می شود.

۱. امام حسین عَلَيْهِ السَّلَام ملاک دوستی و دشمنی با خدا و پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نقل شده است که فرمود: «من احب الحسن و الحسين فقد احبنى و من ابغضهما فقد ابغضنى»؛^۵ هر حسن و حسین را دوست داشته باشد، در حقیقت مرا دوست دارد و هر که با آنان دشمنی کند، در حقیقت با من دشمنی کرده است».

همچنین ابوهریره می گوید: رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ را دیدم که حسین بن علی عَلَيْهِمَا السَّلَام را در بغل گرفته و

۱. محمد بن عبد الله نیشابوری، المستدرک علی الصحیحین، ج ۳، ص ۴۵۱.

۲. فخرالدین محمد بن عمر رازی، تفسیر کبیر، ج ۸، ص ۷۱.

۳. جارالله محمد بن عمر زمخشری، کشاف، ج ۴، ص ۲۲۰.

۴. ابن حبان بستی، صحیح ابن حبان، ج ۱۵، ص ۴۳۵؛ محمد بن عبدالله نیشابوری، المستدرک علی الصحیحین، ج ۳، ص ۱۶۲.

۵. ابن ماجه، سنن ابن ماجه، ج ۱، ص ۱۵.

می فرمود: «خدایا، او را دوست می دارم، تو هم او را دوست بدار».^۱
 احمد بن حنبل در مسند خود به نقل از راویان متعدد می نویسد: «پیامبر، حسن و حسین را به سینه خود می چسباند و می فرمود: خدایا، من این دو را دوست دارم، تو نیز آنها را دوست بدار».^۲

۲. سرور جوانان بهشتی

عبدالله بن مسعود از پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نقل می کند: «ابنایِ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ سَيِّدَا شَبَابِ اَهْلِ الْجَنَّةِ»؛^۳
 دو پسر حسن و حسین سرور جوانان اهل بهشت اند».

۳. نام گزینی توسط رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

سلمان فارسی از نبی اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نقل کرده است: «سَمَّى هَارُونَ ابْنَيْهِ شَبْرًا وَ شَبِيرًا وَ سَمَّيْتُ ابْنِي الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ بِمَا سَمَّى بِهِ هَارُونَ ابْنَيْهِ»؛^۴ هارون برادر موسی عَلَيْهِ السَّلَام، نام شَبْر و شَبِير را برای پسران خویش برگزید؛ من هم فرزندانم حسن و حسین را به همان نام‌ها نامیدم» [نام فرزندان هارون عبری است و در زبان عربی حسن و حسین ترجمه می شود].

۴. گل خوشبوی پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عبدالله بن عمر از رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نقل می کند: «الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنَ رِيحَانَتَايَ مِنَ الدُّنْيَا»؛^۵ حسن و حسین دو گل من از این دنیا هستند».

۵. پیوند ناگسستنی با پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

یعلی بن مُرّه به نقل از رسول خاتم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ می گوید: «حسین منی و أنا من حسین، أَحَبَّ اللهُ مَنْ أَحَبَّ حُسَيْنًا»؛^۶ من از حسین هستم و حسین از من است. خداوند دوست دارد هر آن کس را که

۱. محمد بن عبدالله نیشابوری، المستدرک علی الصحیحین، ج ۳، ص ۱۷۷.

۲. احمد بن حنبل، مسند احمد بن حنبل، ج ۵، ص ۳۶۹.

۳. احمد بن علی ابن حجر عسقلانی، الصواعق المحرقة، ص ۱۱۴؛ احمد بن یحیی بلاذری، انساب الاشراف، ج ۲، ص ۷.

۴. احمد بن حجر هیثمی، الصواعق المحرقة، ص ۱۱۵.

۵. همان؛ ابوعبدالله محمد بن اسماعیل بخاری، صحیح بخاری، ج ۲، ص ۳۰۶؛ عبدالحی بن احمد ابن عماد، شذرات الذهب، ج ۱، ص ۶۶؛ ابن عساکر دمشقی، ریحانه رسول الله، ص ۱.

۶. احمد بن حجر هیثمی، الصواعق المحرقة، ص ۱۱۴؛ ابن حجر عسقلانی، تهذیب التهذیب، ج ۲، ص ۳۱۴.

حسین را دوست داشته باشد».

۶. محبت بسیار پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به امام حسین عَلَيْهِ السَّلَام

پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: «مَنْ أَحَبَّ هَذَا فَقَدْ أَحَبَّنِي؛^۱ هرکس حسین را دوست داشته باشد، مرا دوست خواهد داشت». ابوهریره می گوید: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ يُحِبُّهُ حُبًّا شَدِيدًا؛^۲ رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، امام حسین را بسیار دوست می داشت».

۷. انسان بهشتی

جابر بن عبدالله انصاری گفته است: «مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَام فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُهُ؛^۳ هرکس دوست دارد مردی از اهل بهشت را بنگرد، به حسین بن علی نگاه کند. من این سخن را از رسول خدا شنیدم».

بخش سوم: دیدگاه عالمان اهل سنت درباره امام حسین عَلَيْهِ السَّلَام

از عالمان اهل سنت در وصف مقام امام حسین عَلَيْهِ السَّلَام مطالب زیادی نقل شده است که در ادامه به برخی از آن اشاره می شود.

۱. زمخشری از عالمان بزرگ اهل سنت صاحب تفسیر معروف کشاف، در کتاب ربیع

الابرار نقل می کند:

فاطمه عَلَيْهَا السَّلَام با فرزندانش حسن و حسین عَلَيْهِمَا السَّلَام خدمت رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رسیده و عرض کرد: یا رسول الله، هدیه ای به اینها بده. حضرت فرمود: پدرت فدایت، من مالی ندارم تا هدیه کنم. سپس حسن عَلَيْهِ السَّلَام را بغل کرده، بوسید و روی پای راست خود قرار داد و فرمود: به این فرزندم، اخلاق و هیبت خود را هدیه می کنم و حسین عَلَيْهِ السَّلَام را نیز بغل کرد و بوسید و بر روی پای چپ خود نهاد و فرمود: شجاعت و جود خود را بدو بخشیدم.^۴

۲. حافظ ابونعیم اصفهانی از عالمان اهل سنت در حلیة الاولیاء نقل می کند که او با سلسله روایان مختلف از جمله عمر بن خطاب روایت می کند که پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: «حسن و حسین

۱. نورالدین علی بن ابی بکر هیشمی، مجمع الزوائد، ج ۹، ص ۱۸۶.

۲. همان.

۳. همان؛ ابن عساکر دمشقی، ریحانه رسول الله، ص ۵۸.

۴. جارالله محمود بن عمر زمخشری، ربیع الأبرار، ص ۵۱۳.

سرور جوانان بهشت هستند»^۱.

۳. ابن کثیر از عالمان معروف مذهب شافعی در البداية و النهاية درباره مقام امام حسین علیه السلام

چنین می نویسد:

پیامبر صلی الله علیه و آله حسن و حسین را گرامی می داشت و به آنها محبت زاید الوصفی می کرد؛ از این رو حسین علیه السلام از صحابه پیامبر به شمار می رود و با آن حضرت تا دم مرگ آن بزرگوار، محشور و مصاحب بوده و حضرت رسول نیز از او رضایت کامل داشت، اگر چه حسین علیه السلام در سنین کودکی بود.^۲

۴. ابن کثیر همچنین می نویسد: بخاری از ابونعیم نقل می کند که از عبدالله بن عمر شنیدم که در جواب کسی که از او درباره کشتن مگس در ماه محرم پرسیده بود، گفته است: مردم درباره کشتن مگس می پرسند؛ در حالی که پسر دختر رسول الله را کشته اند [و از او نمی پرسند] و حال آنکه پیامبر صلی الله علیه و آله درباره حسن و حسین فرموده است: «آنها گل های خوشبوی من در دنیا هستند».^۳

۵. شیخ محمد بن محمد مخلوق مالکی می نویسد: حسین علیه السلام انسان با فضل و بسیار اهل نماز و روزه بود و بیست و شش بار پیاده خانه خدا را زیارت کرده است.^۴

۶. شیخ محمد عبده از دانشمندان اهل سنت و از مصلحان بزرگ می نویسد:

هنگامی که در دنیا حکومت عادل و وجود دارد و هدفش اقامه شرع و حدود الهی و در برابر آن، حکومتی ستمگر است که می خواهد حکومت عدل را تعطیل کند، بر هر مسلمانی یاری و مساعدت "حکومت عدل" واجب است و در همین باب، انقلاب امام حسین علیه السلام است که در برابر حکومت یزید - که خدا او را خوار کند - ایستاد.^۵

بخش چهارم: دیدگاه اهل سنت درباره مسئله کربلا

اهل سنت امام حسین علیه السلام را در مسئله کربلا برحق می دانند و بسیاری از آنان هر سال برای امام حسین علیه السلام مراسم بزرگداشت می گیرند؛ همچنین بر قاتلان ایشان هم لعن می فرستند و در رشای این امام همام اشعاری را سروده اند که به برخی از این موارد اشاره می گردد.

۱. حافظ ابونعیم اصفهانی، حلیة الاولیاء، ج ۴، ص ۱۳۹.

۲. اسماعیل بن عمر ابن کثیر، البداية و النهاية، ج ۴، جزء ۸، ص ۱۴۲.

۳. همان، ص ۱۹۳.

۴. طبقات مالکیه، ج ۲، ص ۸۹؛ به نقل از: احقاق الحق، ج ۱۱، ص ۴۲۰.

۵. محمد رشید رضا، تفسیر المنار، ج ۱، ص ۳۶۷ و ج ۲، ص ۱۸۳.

۱. هدف از قیام امام حسین علیه السلام

ابن جوزی عالم سنی می گوید: «حسین تنها به این علت نزد این گروه رفت که دید که دین کنار گذاشته شده است؛ پس در راه بالابردن پایه‌هایی که جد او آنها را بنا نهاده بود تلاش کرد؛ اما وقتی به نزد او آمدند و او را محاصره کردند، گفت: بگذارید بازگردم؛ اما قبول نکردند و گفتند باید تابع حکم ابن زیاد شوی؛ اما او مرگ را بر ذلت ترجیح داد و انسان‌های عزیز این چنین هستند»^۱.

۲. جواز لعن یزید

عده‌ای از عالمان اهل سنت یزید را لعنت کرده‌اند؛ از جمله جلال‌الدین سیوطی می نویسد: «یزید به عبیدالله بن زیاد والی و فرماندار خود در عراق، دستور قتال و جنگیدن با حسین را صادر کرد... خدا قاتل او را و ابن زیاد را و یزید را لعنت کند»^۲.

۳. ثواب عزاداری برای امام حسین علیه السلام

در متون اهل سنت آمده است که هر کسی برای امام حسین علیه السلام یک قطره اشک بریزد، پاداشش بهشت خواهد بود.

احمد بن حنبل در فضائل الصحابه در این باره می نویسد: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس که چشمانش برای ما پر اشک شود یا یک قطره اشک بریزد، خداوند او را در بهشت جای خواهد داد»^۳.

طبری نیز این روایت را در ذخائر العقبی نقل می کند.^۴

۴. عزاداری اهل بیت علیهم السلام امام در کربلا

بلاذری در کتاب خود نقل می کند:

عمر بن سعد آن روز و آن شب در کربلا ماند؛ سپس به حمید بن بکیر دستور داد به سمت کوفه به راه بیفتند و به همراه خود خواهران حسین و دختران او و پسر بچه‌ها و علی بن الحسین کوچک بیمار را نیز ببرد. زنان وقتی به کنار پیکر حسین رسیدند، به صورت خود زده و فریاد کشیدند. زینب دختر علی می گفت: ای پیامبر، ملائکه آسمان

۱. عبدالرحمن ابن جوزی، التبصرة، ج ۲، ص ۱۳.

۲. جلال‌الدین سیوطی، تاریخ الخلفاء، ج ۱، ص ۱۵۷.

۳. أحمد بن حنبل، فضائل الصحابة، ج ۲، ص ۸۴۰-۸۴۱، ح ۱۱۵۴.

۴. محب‌الدین أحمد بن عبدالله طبری، ذخائر العقبی فی مناقب ذوی القربی، ج ۱، ص ۱۹.

بر تو درود فرستند؛ این حسین است که در بیابان است، با خون رنگین شده است و اعضای او تکه تکه شده اند. ای محمد، دختران تو به اسارت گرفته شده اند و خاندان تو کشته شده است و باد صبا بر پیکر آنان می وزد.^۱

۵. عزاداری عالمان اهل سنت برای امام حسین علیه السلام

تعدادی از عالمان اهل سنت در موارد مختلفی برای امام حسین علیه السلام عزاداری کرده اند که در ادامه به برخی اشاره می کنیم.

الف) ابن جوزی در التبصرة روضه مفصلی برای حضرت سید الشهداء علیه السلام در روز عاشورا نقل کرده است و چنین می گوید:

... آن قدر به حسین ظلم کردند که بر هیچ کس دیگر چنین نشده بود. و به او اجازه ندادند که با سایر کسانی که آب نوشیدند، آب بنوشد ... و خاندان او را به اسارت گرفتند و فرزندان او را کشتند ... این نشان اعتقاد خراب آنها است. آب از میان انگشتان جدش نوشید، ولی به او اجازه ندادند یک قطره آب بنوشد. پیامبر صلی الله علیه و آله لب های او را می بوسید و او را روی دوش خود می گرفت و وقتی پیامبر صلی الله علیه و آله روی منبر بود و حسین در حال کودکی در کنار او آمد، از منبر پایین آمد. حال اگر در این حال که بر پهلو روی زمین افتاده و شمشیرها او را تکه تکه می کند و دشمنانش دور او را گرفته اند و اسبها سینه اش را لگدمال کرده اند و او خود را با دست روی زمین کشید و خونس بر روی زمین مانند اشکش جاری شد، پیامبر صلی الله علیه و آله او را می دید، حضرت فریاد ناله بر می آورد و از این ماجرا استغاثه می کرد و برای او سنگین بود.^۲

بعد این اشعار را درباره کربلا خواند:

كربلاء زلت كرباً وبلا ما لقی عندك أهل المصطفى

کم علی تربك لما صرعوا من دم سال ومن دمع جری

یا رسول الله لو عاینتموهم ما بین قتل وسبا

من رمیض یمنع الظل ومن عاطش یسقی أنایب القنا

۱. أحمد بن یحیی البلاذری، أنساب الأشراف، ج ۱، ص ۴۲۴.

۲. عبدالرحمن بن علی ابن جوزی، التبصرة، ج ۲، ص ۱۷.

لرأت عيناك فيهم منظر اللحشا شجوا وللعين قذى
ليس هذا لرسول الله يأمة الطغيان والمين جزا
جزروا جزر الأضحى نسلهثم ساقوا أهله سوق الإما
هاتقات يا رسول الله فيبهر السعى وعثرات الخطا

قتلوه بعد علم منهم أنه خامس أصحاب الكسا

کربلا همیشه مصیبت داشتی خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله از تو چه کشیدند؟

چند نفر روی خاک تو کشته شدند؟ چه خون‌ها و اشک‌ها که بر خاک تو جاری شد؟! ای پیامبر، اگر آنها را می‌دیدى که یا کشته‌شده یا به اسارت گرفته شده بودند از گرما دیده‌ای که نمی‌گذاشتند زیر سایه برود و تشنه‌ای که با نیزه سیراب شد منظره‌ای را می‌دیدى که قلبت را پاره‌پاره و چشمت را پر از خار می‌کرد. ای امت سرکش، این پاداش پیامبر نبود.

نسل او را مانند گوسفند قربانی تکه‌تکه کردند و خاندانش را مانند کنیزان به اسارت بردند فریاد می‌کشیدند که ای پیامبر، فرزندان لغزش‌ها و حرام‌زادگان او را زمانی کشتند که دانستند او پنجمین اصحاب کساست.^۱

ب) زمان ملک ناصر حاکم حلب در روز عاشورا از سبط بن جوزی خواستند برای مردم مقتل حسین علیه السلام را بخواند. او از منبر بالا رفت و مدتی طولانی روی منبر نشست و پارچه روی صورت خود انداخت، گریه شدیدی کرد و در حال گریه گفت: وای بر کسی که شفیعان او دشمنانش باشند در روزی که در صور برای بیرون آمدن مردم از قبر دمیده می‌شود؛ فاطمه در روز قیامت خواهد آمد، در حالی که پیراهنش به خون حسین آغشته است. سپس از منبر پایین آمد، در حال گریه به صالحیه رفت و در آنجا نیز گریست. خدا او را رحمت کند.^۲

کتاب‌نامه

۱. ابن عساکر دمشقی، علی بن حسن، ریحانه رسول الله، به کوشش: محمدباقر محمودی، بی‌جا: مجمع إحياء الثقافة الإسلامية، ۱۴۱۴ق.

۱. همان.

۲. إسماعیل بن عمر ابن کثیر، البداية والنهاية، ج ۱۳، ص ۱۹۵.

٢. أبو حاتم التميمي البستي، محمد بن حبان بن أحمد، صحيح ابن حبان بترتيب ابن بلبان، بيروت: مؤسسة الرسالة، ١٤١٤ ق.
٣. آلوسی بغدادی، سید محمود، روح المعانی، بیروت: دار احیاء التراث.
٤. الحاکم النیسابوری، محمد بن عبدالله أبوعبدالله، المستدرک علی الصحیحین، الطبعة الأولى، بیروت: دار الکتب العلمیة، ١٤١١ ق.
٥. حاکم نیشابوری، ابوعبدالله، المستدرک علی الصحیحین، بیروت: دار الکتب العلمیة، ١٤١١ ق.
٦. رازی، فخرالدین محمد بن عمر، تفسیر کبیر، چ اول، بیروت: دار الکتب العلمیة، ١٤٢١ ق.
٧. زمخشری، جار الله محمد بن عمر، کشف، بیروت: دار الکتب عربی.
٨. زمخشری، جارالله محمود بن عمر، الکشاف، بیروت: دار احیاء التراث العربی [بی تا].
٩. طبری، محب الدین أحمد بن عبدالله، ذخائر العقبی فی مناقب ذوی القربی
١٠. قرطبی، محمد بن احمد، الجامع لاحکام القرآن، بیروت: دار احیاء التراث العربی.
١١. نیشابوری، محمد بن عبدالله، المستدرک علی الصحیحین، چ اول، بیروت: دار الکتب العلمیة، ١٤١١ ق.
١٢. نیشابوری، مسلم بن حجاج، صحیح مسلم، بیروت: دار احیاء التراث العربی.
١٣. هیثمی، احمد بن حجر، الصواعق المحرقة، تحقیق: عبدالرحمن ترکی، چ اول، بیروت: مؤسسة الرسالة، ١٤١٧ ق.